

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 17.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1925.

III. Leto.

Iz politike.

(Intrige. — Avdijence pri kralju. — Oblastne volitve.)

Skupščina je odšla na veliko-nočne počitnice, ki bodo trajale do 26. t. m. Vsa javnost je pričakovala, da se bo izvršila tkzv. rekonstrukcija vlade pred prazniki, da se bo namreč Pašičeva volivna vlada spremenila v poslovno vlado.

To se ni zgodilo, zakaj, tega nihče ne ve. Ugiba pa se seveda vse mogoče in najrazličnejše intrige (spetke) so na delu, da bi bila nova vlada taka, kakor si jo posamezne stranke želijo.

Samostojni demokrati si žele, da ostanejo z radikali skupaj na vladi in zatrjujejo, da bo rekonstrukcija vlade tudi na ta način izvedena. Odložitev rekonstrukcije pa jim ni seveda prav nič po volji, ker se bojijo, da jih — Radičevci iz vlade izrinejo, bodisi, da vstopijo sami v vlado, bodisi, da pride do — Markovega protokola št. 2., ki naj bi omogočil samo radikalno vlado, v katero bi pozneje enkrat vstopili Radičevci, če bodo »pridni«.

Na vsak način izgledajo stvari tako, kakor, da se Radičevci resno bavijo z mislijo vstopa v vlado, kar se nam z njihovega stališča zdi popolnoma pravilno. V trenutku, ko so iz »revolucijonarne« stranke postali »ustavotvorna« opozicija, je jasno, da je njihovo mesto v vlado, če nočejo, da bo njihovo izpreobrnjenje ostalo za njih brez koristi.

Ostale stranke tkzv. bloka sporazuma gledajo na Radičevce z velikim nezaupanjem. Boje se, da jim Radičevci sami pobegnejo iz bloka v vlado in prepuste svoje dosedanje zaveznike v brezupni opoziciji. Zato pošiljajo v svet vesti o koncentracijski vladi, to se pravi o vladi, v kateri naj bi bile zastopane vse stranke, razun Pribičevičevih demokratov. Kakor se vidi, se tudi klerikalci vstopa v vlado ne branijo, ker so zelo navdušeni za koncentracijo, čeprav s koruptnimi radikali!

Tudi neke novice o zvezi radikalov s hrvaškimi frankovci, bivšimi največjimi avstrijskanti, grede po časopisju... z eno besedo, intrigira se z vseh strani, vse hoče v vlado: tako se kaže resničnost naših trditvev, da pomeni meščanskim strankam boj za mesto v vladi vse! To je bistvo njihove politike.

Radičevci grede po enkrat začetni poti korajžno naprej. Pavle Radič je bil v teku enega tedna že dvakrat pri kralju v avdijenci, do čim ni pred njim še noben Radičevce prestopil praga kraljevega dvora, še celo svoječasni podpredsednik Narodne skupščine dr. Maček ne, dasiravno je običaj, da sprejme kralj predsedništvo v posebni avdijenci.

Kaj sta kralj in Pavle Radič govorila, javnost seveda ne izve, gotovo pa je, da so postali Radičevci s tem svojim korakom zreli za vstop v vlado!

Za širšo javnost so bile zanimive vesti, da namerava vlada izvesti v juniju volitve v oblastne skupščine, da oživotvori s tem one določbe ustave, ki govore o samoupravi. Mi smo že ponovno opozarjali na važnost teh volitev in na važnost bodočih samoupravnih skupščin, če prav ta samouprava še davno ne odgovarja temu,

kar razumemo in zahtevamo socialisti pod samoupravo.

Na vsak način je potrebno, da se naše organizacije na te volitve začno pravočasno pripravljati, da nas vlada z razpisom teh volitev ne preseneti. Od vlade, kakor jo dobimo po Vel. noči, je seveda zavisto, če bodo te volitve res že v juniju razpisane ali ne. Če bodo razpisane, mora slovensko delavstvo gledati na to, da dobi v njih primerno zastopstvo, da ne bo ostalo brez vsakega vpliva v politični javnosti. Saj že prihaja — čeprav počasi — med delavstvo spoznanje, da ne moreta niti klerikalna »avtonomija«, niti Radičeva »republika«, — o vladni »skrbni« za delavstvo sploh ne govorimo! — izboljšati obupnega položaja delavstva, da mora končno delavstvo prenehati vdinjati se z meščanskimi in da mora nastopiti v volivnih borbah s svojimi, razrednimi gesli! Vsepihi take politike ne bodo izostali!

Vstajenje.

Kaj zato, če prihaja pomlad v viharju in povodnji!
Iz te črne naplavine bo vsklila bujna rast.

Ivan Cankar.

Za Božičem Veliki petek, za Velikim petkom Veliki ponedelk. Tak je bil krogotek življenja velikega proletarca — Kristusa in taka je pot vseh velikih idej. Tudi ideja socializma se ji ne more izogniti.

Ze pred vojno je doživljal socializem svoje cvetne nedelje. In prva leta po vojni je šel od ust do ust en sam klic: »Hozana, hozana«! Ali kakor so ljudske množice en teden po hozani kričale »križaj ga!« tako je prišel tudi za socializem Veliki petek.

Delavsko gibanje je preživljalo zadnja leta mukopolni Veliki petek. Medsebojna bomba je razkrojila delavski pokret in odvzela proletarijatu vse možnosti obrambe pred surovimi atakami vedno nenasitnega kapitalizma.

Nečuten volivni teror, pravilnik za bratovske skladnice, odprava varstva stanovanjskih najemnikov, 3 odstotni davki na mezde, novi tiskovni zakon itd. — so darovi Velikega petka.

Ali zopet se uresničuje stari pregovor: »Kjer je sila največja, je

Protestna akcija strokovnih organizacij radi novih davkov.

V zadnji številki smo objavili protest Strokovne komisije, ki ga je poslala ministrstvu financ radi novih davkov na delavske mezde. Medtem so priredile strokovne organizacije že več protestnih shodov, ki so vsi zelo lepo uspeli.

V Ljubljani se je vršil protestni shod v torek zvečer. Dvorana restavracije pri »Levu« je bila za številni obisk premajhna. Poročali so ss. F. Svetek, Uratnik in Kopač, ki so obširno pojasnili današnji položaj in osvetlili krivico novih davkov. Poslušalci so govornikom burno pritrjevali, ko so jih pozivali na čim odločnejšo agitacijo med masami, da se ta način davkov ne udomači v državi.

H koncu se je prijavil k besedi s. Makuc (nezavisni), ki se je priključil protestu, ter izjavil, da je pri današnji razbitosti delavskega

pomoč najbližja!« Vedno pogostejši so glasovi, ki pravijo: dovolj je razkolov; vedno več je zahtev po složnem in stvarnem delu za utrditev in razširjenje delavskih organizacij. Vedno manj poslušalcev imajo tisti preroki, ki bi hoteli še dalje živeti od medsebojnih prekljarij!

Ze se kažejo prve kulture nove, močne delavske armade. Rudarji in železničarji so že povedali, da so siti vseh razkolov in so odšli v sestav GRSJ, kamor spadajo.

Nič ne spremeni na tem dejstvu, če so nekteri prenapeteži na levi s tem nezadovoljni. Mi vemo, da bodo skušali delati težave, ali mi verujemo, da se po strašnih preizkušnjah, ki jih je preživel rudarski in zlasti železniški proletarijat, ne bo pustil še enkrat speljati se na opolska pota medsebojnih bojov in razkolov.

Tudi buržuaziji ne bodo teknil naropani sadovi krvavih žuljev delavskih rok. Z rudarskim pravilnikom je sicer zamahnila po delavskih glavah, ali dosegla je z njim to, kar se nam tri leta ni posrečilo — združila je ves rudarski proletarijat v eno falongo, ki se bo kot en mož postavila proti temu pravilniku — in pregažen bo ta famozni pravilnik, kakor snop slame, preko katerega je korakala tisočglava armada.

In 3 odstotni davki na delavske mezde bodo imeli isti končni efekt. Zbudili bodo delavstvo iz politične apatije in organiziral se bo enotni pohod, katerega bobneči koraki se bodo slišali preko cele Jugoslavije.

Za Velikim petkom — Veliki ponedelk!

Ze se kažejo pojavi, ki oznanjajo bližajoče se vstajenje. Enketa rudarskih in kovinarskih bratovskih skladnic, ki se je vršila pretekli torek v Ljubljani, je pokazala, da se vstvarja močan zid odpora. 22 bratovskih skladnic iz cele Slovenije je bilo zastopanih in gospodje zastopniki rudarskih podjetij so s kislim obrazom konstatirali, da stoje vse na enakem stališču.

Tudi protestni shod proti novim davkom, ki se je vršil pretekli torek v Ljubljani, je pokazal popolno enodušnost in enoten odpor.

Delavstvo uvideva potrebo enotnosti in stvarnega dela, organizacije se večajo, apatični se probujajo, borben duh raste!

Bliža se dan Vstajenja!

ložil novi tiskovni zakon in prikazal v markantnih potezah njegove pomanjkljivosti. Na koncu je predložil protestno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

V imenu novinarskega združenja se je prijavil k besedi g. dr. Knaflič, ki je izjavil, da se tudi novinarji priključujejo protestu tipografov.

Oba protestna shoda je prevladoval duh trezne borbenosti, kar je zelo ugodno vplivalo na zbrane poslušalce. Videti je, da se povojno frazarstvo v naglem tempu umika resnemu in stvarnemu delu. Z resnim in stvarnim delom pa prihajajo na površje one organizacije, ki so bile v dosednji dobi puhlih fraz in brezidejnega licitiranja potisnjene v ozadje.

Klerikalci in stanovanjska beda.

Klerikalci imajo dva obraza kot Janos, to je že znano. Oni znajo zastopati obenem — vsaj z jezikom — delavca, kapitalista, ter reveža. To se da sklepati iz dvočlunega nastopanja klerikalcev na shodih in v časopisju, v raznih korporacijah in podjetjih. Mariborski socialistični obč. klub si je silno prizadeval, da bi prišlo do zidave stanovanj, toda vsaka tozadevna akcija se je razbila vsled nasprotovanja klerikalcev, ki so na usta gospodov dr. Jerovška in Žebota izjavljali, da ni res, da bi postojalo tako pomanjkanje stanovanj, dasi se jim je to s številkami dokazalo. Rekli so, da je to samo hujskarija socialistov in da lahko še počakamo z gradbo stanovanj, ker je valuta slaba in tako dalje. To so tudi pisali v »Straži« ter obrekovali socialiste, da hočejo delati dolgove. In če črni gospodje tako pišejo v eni številki svojega lista, tedaj jih to nič ne zadržuje, da že v prihodnji številki pišejo o nasprotnem, ker so mnenja, da bralci kler. listov nimajo dolgega spomina. »Naša Straža« od 27. marca prinaša dve tozadevni notici, ki jasno dokazujeta klerikalno demagogijo in človek bi pričakoval, da bo g. Jerovšek v prvi obč. seji predlagal, da mestna občina zgradi toliko stanovanj, da se stanovanjska beda odpravi. Toda, to bomo ravno tako zastoj pričakovali od imenovanega gospoda kakor od g. Kukovca ali g. Weizla. »Straža« poroča:

»Stanovanjska beda v Mariboru. V Maistrovi ulici 2 v veži stanuje delavec Ivan Cafuta s svojo ženo in štirimi otroci že 5 let. Ležati morajo na tleh. Ker je veža ozka, se morajo umikati s svojimi stvarmi ali na cesto, ali na dvorišče, ako pride kakšen voz v hišo — to se dogaja večkrat. V Mariboru je pa več oseb, posebno ženskih, ki imajo več sob, katere prav pridno in drago — (1000—2000 Din na mesec) oddajajo. Kljub stanovanjskemu uradu in kljub »Mojmiru« traja ta neznosna stanovanjska beda še dalje.«

»K stanovanjski bedi v Mariboru. V Mariboru je mnogo takih ljudi, ki prav razkošno živijo in stanujejo; še več je pa takih, ki stanujejo 7 do 9 oseb v mali sobici in ki prav skromno žive. Dosti je tudi takih, ki prebivajo v za človeka nedostojnih prostorih. Navedem samo enega takih slučajev: v Mariboru, Loška ulica 25 v pritličju stanuje

V nedeljo dopoldne se je vršil dobroobiskani protestni shod, ki ga je priredila ljubljanska podružnica grafičnih delavcev proti reakcionarnemu načrtu novega tiskovnega zakona.

Sodr. Viktor Eržen iz Maribora (urednik naše Volksstimme) je v izvrstno zasnovanemu referatu raz-

delavec Štefan Lepenik z ženo in tremi otroci v drvarnici, kjer ima pa tudi malo prostora, ker je napolnjena na pol z drvami in opeko. Ta uboga družina nima postelje, temveč vsi ležijo na tleh. Oken ta drvarnica nima, vrata so pa iz lat in so pripeta z žico k stebri, so tedaj brez ključavnice. Hiša je Lizerjeva. On poseda še več hiš. Ljudje! Stanovanjski urad in razkošno življenje ljudi se ne bodo usmilihi teh ubogih ljudi, usmiliti se jih vi, usmiliti se saj ubogih, nedolžnih otročičev in spravite jih pod streho.

V prvi notici, ki jo je že parkrat tudi bankarski »Tabor« pogrel, pripominja »Naša Straža«: »Kljub stanovanjskemu uradu in kljub »Mojmiru« traja ta neznošana stanovanjska beda še dalje.« Mi bi samo dostavili: in kljub klerikalnemu odporu, da se naj zida!

V drugi notici pravi »Straža«, da je v Mariboru ljudi, ki prav razkošno živijo in stanujejo; še več pa je takih, ki stanujejo v 7—9 sobah. Da, je jih in ne v zadnji vrsti med klerikalnimi veljaki samimi. Tako ima n. pr. dr. Leskovar veliko in razkošno vilo na Koroščevi cesti, kjer bi lahko še par družin stanovalo, toda ravno isti dr. Leskovar se je silno brnil, ko mu je stanovanjski urad dodelil neko stranko in je baje rekel, da naj gre v podstrešje, če jo že mora sprejeti. Koliko pa je v cenjenih hišah prostora? Ampak morala mariborskih »kristjanov« je taka, da lahko reče v cestnem jarku zdihne.

Potek okrožne konference SSJ v Ljubljani.

Preteklo nedeljo se je vršila v Ljubljani okrožna konferenca naših političnih organizacij iz Ljubljane in okolice.

Po temeljitem referatu zastopnika načelstva se je razvila živahna diskuzija o bodočih nalogah stranke. Nakar je bila soglasno sprejeta resolucija predložena po strankinem načelstvu, ki je bila že svoječasno objavljena. Kot dopolnitev je bila tudi sprejeta še resolucija ljubljanske kraj. pol. organizacije, ki se glasi:

resolucija

okrožne konference SSJ v Ljubljani, dne 5. aprila 1925.

Poročilo referentov se vzame na znanje. Dalje izjavlja konferenca:

1. Konferenca izreka ogorčenje nad terorjem meščanskih strank in režima, ki krati državljanom najelementarnejše demokratične pravice.

2. Konstatira, da pomenijo volitve v narodno skupščino le delitev oblasti med režimskimi in opozicijskimi strankami v svrhu eksploatacije delavskega razreda.

3. Zaradi tega mora stranka v politiki uveljaviti svoje razredno stališče z najenergičnejšo ofenzivo

proti vsem meščanskim in kapitalističnim strankam, zlasti pa v vprašanih ustvarjanja državnih zakonov, poslabševanja socialnozavarnostnih ustanov, delavskega varstva in oropanja vseh vplivov v teh ustanovah in za izgraditev zakonodaje.

4. Konferenca smatra, da more razredna delavska stranka opravičiti svojo eksistenco in se razvijati le ob najodločnejšem razrednem boju, kar je edina njena naloga.

Znamka „Neosan“ krema za čevlje Vam jamči za dobro blago.

Razvitje prapora »Orjuna« v Zagorju.

(Dopis iz Zagorja.)

Preteklo nedeljo je razvila Orjuna svoj društveni prapor. Iz načelnega stališča bi ne imeli nič proti temu, ker smatramo, da imej vsakdo popolno svobodo za propagando svojih idej in misli. Potrebno se nam pa zdi, da pri tej priliki nekoliko globlje raziščemo, kakšne namene in cilje zasleduje Orjuna in po kaj prihaja v rudarske revirje. Propagirati ideje edinstva države ne more biti pravi vzrok poseta rudarskih revirjev, ker je prvič edinstvo države že zgotovljeno dejstvo, edinstvena država je že tukaj in čuva jo sto tisoč vojaških in kakih 40 tisoč žandarskih bajonetov, kar je menda dovolj. Drugič pa te ideje sploh ni treba zanašati v Zagorje, ker živi tukaj sam slovenski živelj, ki sploh ni nenaklonjen narodnemu edinstvu.

Zato upravičeno sumimo, da tiči za poseti Orjuna drug namen in ta namen je: **utrditev kapitalističnega razreda v tej državi in osiguranje njegove vladavine.** Kdor pa prihaja v Zagorje s takimi nameni, naj se pa ne čudi, če doživi hladno sprejem od tistih, ki imajo drugačne interese, take ki se križajo s kapitalističnimi in to so interesi proletariata, ki tvori pravi narod, ker ima v narodu 90 odstotno večino. »Orjuna« je zavzela borben stav torej proti tistemu delu naroda, ki si v potu svojega obraza služi svoj kruh in ki ustvarja s svojim trudom bogatstva te države.

»Orjuna« se tega dejstva zaveda, zato so se za razvitje prapora vršile priprave kakor za veliko bitko. V noči od sobote na nedeljo je orožništvo in zagorska Orjuna zasedla vse vrhove nad Zagorjem. V nedeljo dopoldne je pa zgledalo Zagorje kakor bojni tabor. Ob pol desetih je prikorokala Orjuna iz postaje — 76 uniformiranih in nekaj civilistov s 15 zastavami. (In napočil je velik grom — rodila se je miška.) Nadaljni potek te slavnosti ni treba omenjati, ali omembe je vredno ponašanje Zagorjanov ob tej priliki. Zagorje je bilo ta dan praz-

no kakor izumrto, nikjer nobenega pozdrava, le tu in tam kak prezirljiv pogled na one, ki prihajajo delavstvu kazati svojo moč in se bahati z zaščito, ki jo uživajo od vladajočega razreda. Zagorsko delavstvo je odgovorilo na provokacijo s — prezirljivim molkom.

Naj si zapomnijo lažinacijonalisti v grobarskih uniformah — ki so se postavili v službo pijavk tega naroda — ta molk 5. aprila je bil glasen — memento!

Urednik „Napreja“ Bernot obsojen radi častikraje.

Naši čitatelji se bodo spominjali, kako je »Naprej« večkrat očital bivšemu vodstvu konzumnega društva za Slovenijo, da je darovalo socialistični stranki ob priliki volitev v konstituanto četrt milijona kron v volivne svrhe. »Naprej« je ta očitek večkrat ponovil, vendar vedno v taki formi, da ni bil tožljiv. V članku »Kocijančičev slučaj«, ki je bil priobčen v št. 146

»Napreja« je pa ta očitek ponovil in pristavil, da je bil ta znesek res darovan, in sicer na goljufiv način, ker ta vsota ni bila unešena v knjigo Kons. društva kot izdatek.

Predsednik zadruga s. Dražil je na ta očitek v imenu prejšnjega odbora vložil tožbo radi žaljenja časti in g. Bernot je nastopil v imenu uredništva »Napreja« dokaz resnice.

Pretekli terek se je vršila v tej zadevi zadnja razprava, na kateri se je dognalo, da svota četrt milijona kron ni bila last Kons. društva, temveč je bila le vložena v njegov hranilni oddelek, kot hranilna vloga takratnega vodstva socialistične stranke.

Po tej ugotovitvi je bil obsojen g. Bernot vsled dolžitve goljufije na 500 Din kazni, 50 Din za takso, povrh pa mora plačati še vse sodne stroške. Obsodbo mora objaviti v »Napreju«.

Na ta način je sedaj rešena ta mučna afera, ki je več kot 2 leti razburjala delavsko javnost in ki je storila mnogo zla v delavskem pokretu.

Politične vesti.

Volitve v belgijski parlament.

Volitve, ki so se vršile preteklo nedeljo v Belgiji niso razčistile politične situacije, ker niso dobili niti socialisti niti katoliki absolutne večine in ne more nobena teh strank sestaviti vlade brez podpore liberalcev, ki pa niso niti pri eni niti pri drugi skupini dobro zapisani.

Natančnejše številke o volivnem izidu niso še uradno potrjene, vendar je rezultat že precej ugotovljen. Posamezne stranke so dobile naslednje število mandatov:

	Dobili sedaj:	Prej imeli:
Katoliki	78	(80)
socialisti	76	(68)
liberalci	25	(33)
flamei	5	(4)
komunisti	2	(—)

Socialisti so sijajno napredovali, še več pri glasovih kakor mandatih, ker je belgijski volivni red prilično še bolj zveržen kakor angleški. Tako so n. pr. komunisti dobili pri teh volitvah 2 mandata pa manj glasov kot zadnjič, ko niso imeli nobenega mandata.

Kriza francoske vlade.

Francoska vlada ima težke posle z denarno krizo. Da si jo ublaži je predlagal fin. minister Clementel povečano izdajanje bankovecev. Ker je pa zbornica njegov predlog odklonila, je demisioniral in njegovo mesto je zasedel senator Demonzie, ki se je izjavil, da je treba mesto novih bankovecev izvesti delno oddajo premoženja. Ta njegov predlog bi tudi gladko prodrli ali v levičarskem kartelu, ki je na vladi, je tudi skupina 40 poslancev pod vodstvom Loucheurja, ki se protivi oddaji premoženja in hoče napraviti uslu-

go industrijalcem s tem, da zahteva povišanje obtoka bankovecev. Ta skupina je pa za stvoritev zanesljive večine nujno potrebna, zato je cel levičarski kartel in vlada v nevarnosti, da pade na temu vprašanju. — Finančni minister se trudi najti srednjo pot, in predlaga na eni strani, da bi se povečal obtok bankovecev sicer samo za 4 milijarde na drugi strani naj bi se pa sklenilo prisilno posojilo. Socialisti, ki so v levičarskem kartelu ena največjih skupin pa pritiskajo, da bi se uzakonila prisilna oddaja premoženja. Kako se bo položaj razvijal še mi mogoče točno videti, mogoče pa je, da vlada na tem vprašanju pade.

Zadnje vesti iz Francije poročajo, da je na zadnji seji senata, ko je bil na dnevnem redu proračun ministrstva za javna dela bilo glasovanje 142 kontra 140, kar je zelo dvomljiva večina. Po glasovanju sta pa preklicala še 2 senatorja svoje glasove tako, da je razmerje 140 : 140. Herriot je sklical po tem glasovanju sejo ministrskega sveta, kjer so zahtevali nekateri ministri naj poda celokupna vlada ostavko. Vendar je bila večina proti temu in ostane zaenkrat vlada levičarskega kartela še na površju.

Odprava smrtnih kazni v angleški armadi.

Pretekli teden se je vršila v angleški poslanski zbornici velika razprava o vojaškem kazenskem pravu. Po dolgih debatah je bil končno sprejet predlog poslancev Delavske stranke, s katerim je odpravljena tudi v armadi smrtna kazen.

LISTEK.

M. A. Fischer:

Spokornica.

(Prevod iz francoščine.)

Katrica, mlada dekla pri posestniku Pištolu, je gonila vsak dan tri krave na pašo. Pot jo je peljala okoli židu samostana »Spokornic«.

Prejšnji teden, v pondeljek, so bila vrata, ki vedejo na samostansko dvorišče, slučajno odprta. Katrica se je ustavila, odprla usta na stežaj ter opazovala redovnice, ki so hodile sem in tja. Mislila si je: »To mora biti prijetno življenje v takem-le samostanu. Tem se godi, tem-le nunam! Ni jim treba ne molsti, ne gnoja kidati, ne okopavati repe, kakor meni. Precej bi hotela biti sestra tukaj... Toda le kako bi prišla v samostan? In zakaj neki pravijo samostan: Samostan spokornic?«

Uro pozneje je Katrica pomagala svoji gospodnji pripravljati

krmo za prašiče. Pa je hipoma rekla:

»Nekaj bi vas rada vprašala. Samo en obeso... in ta mi noče iz glave, in ne vem, kaj to pomeni.«

»Katera beseda?«

»I no, rada bi vedela, kaj je to: spokornica.«

Kmetica je vrgla v korito prgišče krompirjevih olupkov..... »Spokornica? No, to je tako, Katrica... spokornica, to je dekle, ki je grešilo in ki... kako bi ti povedala... no, ki se tega kesa, ki se za to pokori, razumeš?«

Katrica se je globoko zamislila.

»Torej, teta,« je rekla čez nekaj časa, »samostan, kakor je naš samostan teh spokornic, to je... to je...«

Kmetica jo je prekinila: »I no, to je samostan, v katerega sprejmejo samo tako, ki je padla, grešila s fantom in se potem kesa.«

Ze več tednov se je vrtel okrog Katrice domači sin Janez. Vsakokrat, če je bil s Katrico za hip sam,

bodisi na podstrešju, bodisi na podu ali v hlevu, jo je skušal objeti.

Vselej ga je neprijazno odri-

nila.

»Pustite me na miru, to sem vam že tisočkrat rekla.« — Parkrat mu je priložila celo zausnico.

Toda v sredo, ko je metala kmetica zrnje kokošim in je hotel »poredni« Janez Katrico zopet poljubiti, ni bila Katrica več neprijazna.

Ta uspeh je dal Janezu poguma. Pomovil je svoj napad istega dne že dvakrat in v četrtek ji je dal poljub, zraven pa še izrazil željo po nadaljnji naklonjenosti. In Katrica se zopet ni branila.

Stari francoski pregovor: »Z jedjo raste slast« — se je izkazal, seveda v prenešenem pomenu, tudi v tem primeru.

In v petek si je Janez mislil: »Sedaj več ne dvomim. Katrici začnem ugajati.«

In sklenil je, da si pridobi še nadaljnih dokazov Katrične naklonjenosti.

»Čuj, Katrica,« je predlagal smelo, »danes večer, ko pojdejo naši spat, bi morda mogla... bi morda mogla priti v mojo kamrico... na pomenek. Bodi tako dobra, Katrica... Zakaj, hočem, da prideš k meni...? I no, zato, ker... hm... ker...«

Katrica ga je prekinila: »Nič se vam ni treba mučiti z izmišljanjem kake pretveze. Dobro vem, zakaj hočete, da bi prišla za vami v vašo kamrico... na pomenek. Ampak povem vam...! Danes večer pridem.«

O poldevetih je prišla Katrica k Janezu, ki jo je brž privel k sebi. Izvila se mu je iz objema.

»Čakajte, Janezek, le ne tako naglo. Hočem biti vaša, to je že sklenjena stvar, in zato sem tudi semkaj prišla. Samo... povedati vam moram prej, da bo danes prvič in zadnjič, da boste moj ljubček. Če sem se odločila grešiti z vami, ne delam tega zato, ker hrepenim po tem, in mi je tudi vseeno, s kom se to zgodi... Nekaj sem si vtepla

Povečanje japonskega brodovja.

Japonsko mornariško ministrstvo pripravljata načrt za izgradbo vojnega brodovja. Za prihodnja leta je določen program, ki predvideva osem novih velikih bojnih križark, tri srednje križarke, deset rušičev in eno ladjo-matico za letala. Vsega skupaj bodo imele te nove ladje 125.000 ton. Japonska vlada namerava poslati komisijo v Evropo in Ameriko, da bi proučila naj-novejše pridobitve v ladjedelstvu.

Hindenburg predsedniški kandidat. Kakor smo že zadnjič navedli, da se bodo republikanske stranke v Nemčiji najbrže zedinile na enotnega kandidata, se je to med tem res zgodilo. Republikanske stranke: Socialisti, centrum in demokrati so se zedinili na kandidaturu dr. Marksa. Soc. demokratje so pristali na to kombinacijo pod pogojem, da dobe oni prusko ministrsko predsedstvo, kar se je že zgodilo.

Čim so videle desničarske (monarhistične) stranke, da nastopajo republikanske stranke enotno, se je začelo tudi med njimi gibanje, da bi dobile bolj popularnega kandidata kakor je Jarrés. Zadnje vesti vedo povedati, da so naprosile za to znanega generala Hindenburga, ki je baje prošnjo sprejel in bo kandidiral na desničarski listi.

Volivna borba se bo s tem silno poostrila, ker si stojita nasproti dva precej enako močna bloka in imata oba zelo popularna kandidata. Socialistična stranka je že izdala svoj proglas, v katerem poziva vse delavce na obrambo republike, katero ogroža desničarski blok. Volivna borba bo neprimerno ostrejša kot je bila pri prvi volitvi.

Ujedinjenje napreduje. Kraj. organizacija SSJ v Zabukovci, ki je pripadala do sedaj »Naprejevi« skupini nam je sporočila svoj pristop v sestav naše stranke. V dopisu navaja, da se je vršil v nedeljo 5. aprila izredni občni zbor, kjer se je po daljši in temeljiti debati sklenilo priključiti se korporativno Socialistični stranki Jugoslavije. — V odbor so bili izvoljeni naslednji sodruzi: Košak Franc, predsednik; Veligošek Anton, nam.; Judec Franc, tajnik; Tratar Franc, blagaj-zupane Iv. L., Cocej Ivan. Revizija: nik. Odborniki: Kajtner Andrej, Cokan Jakob, Cocej Jakob. Odbor je sklenil, da bo šel z vso silo na delo, da se tudi v Zabukovci povzdigne zopet socialistična misel in zupanje v stranko. — Vsak teden se javi v sestav naše stranke kaka nova organizacija. To je zadosten dokaz, da je naša pot pravilna, zato tudi ne odgovarjamo na podtikanja onih ljudi, ki se boje edinstva radi svoje oskosrčnosti. Vidi se pa, da onih ovir, ki jih na potu edinstva voditelji niso mogli odstraniti, te bodo odstranile organizacije same. In to je prav. Zedinjenje prihaja od spodaj navzgor, zato ni več da-

leč čas, ko bo zedinjenje na celi črti izvedeno. — Razume se da ima organizacija v Zabukovci vse iste pravice kot naše organizacije in njeno dosedanje članstvo obdrži vse članske pravice. Pozdravljeni!

»Delavec« glasilo naših strokovnih organizacij prinaša v svoji zadnji številki lep članek, v katerem se peča z vprašanji zedinjenja proletariata na političnem polju. Članek temeljito opisuje dosedanje pogrške »Naprejeve« skupine in prihaja do zaključka, da je treba te pogrške temeljito iztrebiti. S člankom se popolnoma strinjamo in priporočamo našim sodrugom, da si ga natančno prečitajo.

»Stražina« raca. Zadnja »Naša Straža« prinaša med drugimi interesantnimi svetovnimi dogodki tudi to, da se na Angleškem gradi zrakoplov ki bo 720 m dolg in 14 m širok. To bi bila takšna dolžina kakor je približno od Koroške ceste do glavnega kolodvora, t. j. skoraj tri četrt kilometra. Na takšnem zrakoplovu bi imeli poleg 100 potnikov, prostora tigris vseh evropskih menažerij, vključno onih iz jugoslovan-ske skupščine.

Delavstvo protestira proti do-ločbam v zakonu o dvanajstih, po katerih bo moralo plačevati ročno delavstvo 2% davka in 1/2% za take se pri izplačevanju mezd. V soboto, dne 4. marca t. l. se je vršilo dobro-uspelo zborovanje v Libojah, na katerem se je sprejela protestna resolucija in odposlala še isti večer v Beograd na GRSJ z zahtevo, da vložijo pri vladi svoj protest. V torek, dne 7. t. m. se je vršilo naravnost manifestacijsko zborovanje vseh v Litiji se nahajajočih delavcev v gostilni pri Pošti, na katerem je protestiralo 890 delavcev in delavk, kajti tisti ki niso mogli priti na shod, ker so delali ob istem času, so poslali organizaciji SDZJ svoj pismen protest. Zborovanje je vodil v Libojah s. August Dosedla, v Litiji pa s. Franc Peterca. Odposlale so se iz mesta dve brzojavke na centralno vlado in GRSJ v Beograd. Na zborovanjih je govoril s. Leskovšek iz Celja v Libojah in v Litiji. V Litiji se je pridružila protesta tudi skupina uradnikov NSZ po g. Bizjaku.

Kultura.

Ljubljanska podružnica »Svoboda« priredi v nedeljo, dne 12. aprila t. l. skupni obisk umetniške razstave v Jakopičevem paviljonu ob 10. uri dop. Razstavljena je francoska grafika minulih stoletij. Vstopnina znižana. Zbirališče ob 3/10. uri pred paviljonom. Vse prijatelje slikarske umetnosti vabimo, da se te razstave gotovo udeležijo.

Naznanilo. Delavska tel. in kult. zveza »Svoboda« podružnica v Zagorju ob Savi, naznanja tem potom vsem podružnicam »Svobode«, kakor tudi ostalim na razredni podla-

in znam biti mož beseda. No, torej pojdi dalje in ne boj se, niti dotakni se te ne bom.« In žalostno je pristavil: Prišla si se poslovit, kaj ne? Hočeš torej že jutri oditi?»

»Za to nisem prišla, Janezek, za to ne,« je jeknila Katrica, prišla sem ti povedat, da... da... Čuj, ali ti nisem včeraj rekla, da hočem grešiti samo zato, da bi se mogla potem kesati?»

»No, tako nekako si rekla.«

»In grešila sva skupaj, obadva, kaj ne da...?«

»Hm, imaš prav.«

»In — od včeraj...«

»Kaj pa se ti je zgodilo od včeraj?»

Katrica si je zakrila s predpasnikom zardeli obraz: »Torej od včeraj... od včeraj, Janezek, se trudim, a naj delam, kar hočem, se ne morem kesati tega svojega greha. Pa sem si torej rekla, da se mi morda v drugič bolj posreči, vzbuditi v sebi kakšen kes, in tako si mislim, če ti ni to preveč proti misli, da bi morda mogla...«

gi stoječim strokovnim in političnim organizacijam, da priredi za dne 17. maja t. l. ob priliki otvoritve novega Delavskega doma (Zadružni dom) na Lokah, otvoritveno slavnost spojeno z:

1. javnim nastopom del. tel. enote, 2. srečolovom, 3. prosto zabavo in drugo. Pri celi prireditvi svira rudniška godba. Vse sodružne del. tel. enote se naprošajo, da v najkrajšem času prijavijo svojo udeležbo in nastop, vodstvu podružnice »Svobode« v Zagorju. Istotako tudi ostale organizacije. Naproša se zastave seboj prinesiti. Vse podrobnejše se bo poročalo še potom okrožnice. Torej dne 17. maja, vsi mladi in stari borci za proletarsko in kulturno idejo, na svadenje v Zagorju.

Koncert pevskega društva Krakovo-Trnovo.

Preteklo sredo je priredilo pevsko društvo Krakovo-Trnovo sinfonični koncert v dvorani Filharmonične družbe.

Na sporedu so bile naslednje točke:

Zbor: E. Adamičev: **Naše geslo.** O. Dev: **Na poljani.** O. Dev: **Pastirc pa pase ovce tri.** I. Ocvirk: **Barbarola.** F. Gerbič: **Slovanski brod.** Dalje Adamičeve: **Trije robei, Za njo kot riba za vodo, Mara u jezeru,** Juvanec: **Pastir,** V. Novak: **Gorski kraj.** — Oktet: A. Foerster: **Razbita čaša,** Gasparič: **Kosa,** A. Svetek: **Pod noč.**

Okusno sestavljeni spored je izborno spolnil operni pevec S. Banovec z Lajovičev: **Mesec v izbi,** Pavčičev: **Pred durmi,** Krekovo: **Tam zunaj je sneg** in J. Prochazkovo: **Zvezde žarijo.**

Pevski zbor Krakovo-Trnovo obstoja šele 5 let in se rekrutira večinoma iz delavskih slojev. In treba mu je priznati, da je kljub svoji mladosti sijajno rešil svojo nalogo. Njegova harmonična celota lahko konkurira mnogo starejšim zborom. Zlasti dobro mu je uspela težka Adamičeva: **Mara u jezeru,** ki je bila predvajana z umetniško fineso. Pri njenih solo točkah je prišel tudi g. Banovec do popolne veljave.

Dvorana je bila razprodana, hvaležna publika je obdarila pevce s ponovnimi burnimi aplavzi. Še posebej naj omenimo, da je privabil koncert zlasti veliko število delavskih poslušalcev, kar je veselo znamenje za napredek pevske umetnosti med delavstvom.

Pevovodja g. Mihelič je ustvaril po večini iz popolnoma neobdelanega materiala lep zbor, ki ima vse možnosti razvoja.

Pevec. Ravnokar je izšla v pomnoženi obliki 3/4 številka tega pevskega glasila z naslednjo vsebino: St. Premrl: **Dr. Josip Čerin.** (Konec.) — H. Svetel: **Pevec in razvoj zborovske glasbe.** — M. Bajuk: **Narodna pesem v sekiricah.** (Dalje.) — V. Vodopivec: **Nekaj o tamburicah.** — Jak. Aljaž: **Pevski spomini.** (Dalje.) — Naši zbori. — Vestnik P. Z. — Nove skladbe. — Iz glasbenih listov. — Kronika. — Glasbena priloga prinaša dve nagrajene skladbi: V. Vodopivec: **Noč na Adriji.** — P. H. Sattner: **K polnočnici.** »Pevec« se naroča pri upravi, Miklošičeva c. 7 v Ljubljani. Priporočamo ga vsem ljubiteljem lepega petja.

DOPISI.

Novi odbor kraj. org. SSJ v Šoštanjju. Na zadnjem občnem zboru krajevene politične org. SSJ so bili izvoljeni naslednji odborniki: Božič Anton, predsednik; Svarč Franc, podpred.; Sabo Ivan, tajnik; Bajt Anton, nam.; Bolha Rudolf, blagajnik; Slemenšek F., nam. Revizorja: s. Stravs in s. Zajc. Odborniki: Ivančič Ivan, Vasle Ferdo, Mlinar Franc, Kovač Franc.

Brežice. V nedeljo 26. t. m. se vrši v gostilni Grobušek v Brežicah ob 9. uri dop. občni zbor krajevene skupine SSJ v Brežicah z dnevnim redom: poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole. Dolžnost je vseh članov, da se zanesljivo udeležijo. Sklepali bomo tudi kako naj na najlepši in dostojni način praznujemo 1. maj. **Predsednik.**

Ljubljanska podružnica »Svobode« priredi v ponedeljek (na praznik), dne 13. aprila t. l. družinski izlet v »Pekel« in »Pokojišče« (735 m). Odhod z vlakom iz Ljubljane v Borovnico ob 9. uri 40 minut, prihod nazaj v Ljubljano ob 18. uri 15 minut. Vožnja velja Din 18. Hoda je 3 ure. Izlet vodi s. Pastorek. Zbirališče pred glavnim kolodvorom ob 9. uri. V slučaju slabega vremena se vrši isti izlet prihodnjo nedeljo, dne 19. aprila. Vse prijatelje narave vabi — odbor.

Studenci pri Mariboru. Poročati moramo, da se je vršila dne 2. aprila pri nas redna seja občinskega odbora. Socialistični klub je bil pološtevnilno zastopan, od nacionalnega bloka je bil g. Bende odsoten, kateri se je pa tokrat oprostil.

Seja se je začela prav mirno, končala pa se je precej burno. Že pri sredi raznovrstnih razprav je prišlo do ostrega spora med občinskim svetnikom sodr. Leskovšekom in radikalom Belčakom. Že stara navada je pri nas, da dobijo občinski ubogi vsako leto, na parcele razdeljene kose občinske njive brezplačno v porabo.

Več let je dobivala en del te njive v porabo brezplačno ena 85 letna železničarska vdova, ki stanuje že od leta 1874. v tukajšnji občini, in je navezana edino na podpore. Ali ta znajdljivi radikalski pristaš Belčak, je konstatiral, da je baje imenovana vdova tuja državljanka in kot taka nima pravice na dotični košček njive. Imenovana vdova dobiva kot občinska uboga in v resnici potrebna, eno malo podpore mesečno iz ubožne blagajne. Ko je bil g. Belčak še občinski blagajnik, je on dotični siroti, kar iz lastnega nagiba, brez sklepa občinskega odbora, odzvel podpore. Na intervencijo sodruga Leskovška, je seveda moral naknadno zaostalo podpore izplačati. Ta gospod Belčak kaj rad govori, da se mora delati v korist in blagor občine. S tem se tudi mi socialisti strinjamo, ali kakor vidimo, bo potrebno pri priložnosti malo osvežiti o najemni občinskega travnika l. 1922. Dragi čitatelji, tako izgledajo pri nas radikalski odborniki v občinskem odboru, in tako hočejo oni podpirati naše uboge. Pri zadnji točki dnevnega reda slučajnosti, prinese občinski odbornik g. Alt več važnih predlogov glede električne napeljave v tukajšnji občini. Predsednik socialističnega kluba oporeka tem predlogom, ker so zelo važne vsebine in jih je vsled tega treba staviti na dnevni red kot poseb-

v glavo... Hočem čimprej stopiti iz službe in iti v samostan »Spokornic.« Toda ne morem vendar delati pokore in biti spokornica, dokler nisem grešila, no, ali ne?»

V soboto zvečer Janez ni mogel zaspiti. Mislil je na prijetne ure, ki jih je sinoči užival s Katrico. Zal mu je bilo, da je tako mlado in zgledno dekle sklenilo, da se zapre za vse življenje med samostansko zidovje.

Nekdo je lahko potrkal na vrata.

»Kdo je?« vpraša Janez.

»Odpri, Janezek, odpri, jaz sem,« se je oglasilo za vrati.

»Jaz... Pa kdo je ta jaz?«

»To sem jaz, Katrica...«

»Katrica!« Janez je skočil s postelje in brž odrinil zapah. Katrica je sramežljivo povešala oči ter obstala na pragu.

»Le naprej, Katrica, nič se ne boj!« jo je vzpodbujal Janez ter jo prijel za roko. »Nikar ne misli, da sem pozabil, kaj si mi rekla sinoči,

na točka in se ne morejo obravnavati kot kakšno malenkost pri slučajnostih. Tudi obstoja pri nas razsvetljavni odsek, katerega predsednik je g. Alt in katerega dolžnost bi bila, sklicati sejo odseka, kateri bi razmotrival o zgoraj navedenih predlogih, kar se pa ni zgodilo, ampak gospod Alt dela brez vedenja odseka. Ker so se iz navedenih vzrokov nekateri sodrugi našega kluba glasovanja oddržali, se je g. Alt tako razburil, da je grozil z odstopom kot predsednik razsvetljavnega odseka. V splošni razburjenosti se je tudi g. Belčak zopet spomnil in potrdil, da je on leta 1922. na nekem shodu v gostilni Trofenik se izrazil, da takoj proda svojo hišo na Studenih, če nameravamo upeljati električno luč, torej je dokaz, da je bil odločen nasprotnik električne razsvetljave. Po svoji stari navadi je tudi komunistični odbornik g. Supanc zopet gospodom od bloka segel pod rame, in jih pridno podpiral. Volivce g. Supanca opozarjamo, naj njegovo politiko nekoliko zasledujejo, sicer ga bojo pri priliki našli v naročju nacionalnega bloka. V splošnem mi socialisti gospodu Supancu ne moremo zameriti njegove neslane pripombe in predbacivanje naši stranki, ker je še pač novinec in mora šele zbirati potrebne informacije in tudi situacije ne pozna. Sicer pa upamo, da ga bojo gospodje od nacionalnega bloka, s katerimi simpatizira, že še vse potrebno podučili.

Angleška delavska stranka.

Odkar je odšla angleška delavska stranka iz vlade, katero je imela v rokah devet mesecev, se o njenem delovanju ne sliši več toliko vesti. Prav mnogi pa še celo mislijo, da nazadnje, ker je pri zadnjih volitvah dobila manj poslancev kot pri prejšnjih.

Res je v vladi izvršila nekaj sijajnih činov. Zlasti se je proslavila z doseženim sporazumom s Francijo in s tem, da je znala uplivati na francosko notranjo politiko v pravcu, da je bil pri zadnjih volitvah poražen reakcionarni Poincarejevi blok in je zmagal levičarski blok, v katerem so častno zastopani francoski socialisti. Sploh je angl. delavska vlada dosegla v zunanji politiki tako lepe uspehe (priznanje Rusije itd.), da jih ne odrekajo niti nasprotniki.

Seveda so mnogi pričakovali, da bo žela pri volitvah popolno zmago, kar se pa ni zgodilo in pojavili so se malodušneži, ki mislijo, da ji je za dolgo dobo odklenkalo.

Resnica je pa ravno nasprotna, kajti klub temu, da je zgubila pri zadnjih volitvah 38 poslancev, a na drugi strani ja pa pridobila preko en milijon novih glasov. Krivda na zgubi poslancev je na angleškem volivnem redu, ki je v tem oziru še krivičnejši kot je naš. Na volivcih je torej pridobila in to je pravo merilo za moč vsake stranke. Razvoj in pridobivanje moči te stranke se najbolj vidi iz volivnih števil, ki jih je dobivala od svojega obstoja, pa do zadnjih volitev. Leta 1900 je prvič nastopila pri volitvah in naslednja tabela jasno kaže njeno stalno pridobivanje moči.

	Glasov	mandatov
1900	62.698	2
1906	323.195	29
1910 (jan.)	505.690	40
1910 (dec.)	370.802	42
1918	2.244.945	57
1922	4.236.733	142
1923	4.348.379	193
1924	5.536.000	154

Značilno za angleški volivni red so volitve l. 1910, ko je dobila del. stranka pri volitvah dec. meseca

okoli 130.000 glasov manj kot v januarju, a mandata je pa dobila 2 več kot pri prvih. Zanimive številke so tudi iz l. 1924, ko je dobila stranka preko milijon glasov več kot l. 1923, zato pa 38 mandatov manj kot pri prejšnjih.

V sedanjih parlamentarni perijodi ima stranka kot oficijelna opozicija v parlamentu važno vlogo. In če ne gre reakcionarnim konservativcem, ki so sedaj na vladi njihova zunanja politika tako v klasje kakor bi radi, ima zaslugo angl. del. stranka, ki razume tudi kot opozicija uveljaviti svoje stališče. Resnične so izjave vodilnih angleških sodrugov, ki pravijo: »Mi smo v vladi pokazali, da znajo tudi delavske stranke vladati. V vladi smo se mnogo naučili in sedaj se pripravljamo v opoziciji, da prevzamemo v bližnji bodočnosti večino in vlado in tedaj bomo pričeli s sestimatično socializacijo Velike Britanije.

Razno.

Telefon na Angleškem. Na Angleškem je približno 1.250.000 telefonskih abonentov, od teh 445.190 samo v Londonu. Od 1000 prebivalcev jih ima na Angleškem 26 telefon. To število zdaleko presega Severna Amerika, kjer jih je 142 od vsakih 1000 prebivalcev, ki imajo telefon doma. Naročnina znaša na Angleškem 8 funtov, to je približno 2400 dinarjev na leto, zato pa se instalira telefon brezplačno in tudi ni treba ničesar plačevati.

Aeroplanska nezgoda v Novem Sadu. Na novosadskem aerodromu se je pripetila pred dnevi nezgoda, ki pa na srečo ni zahtevala človeških žrtev. Dva vojaška aéro-

plana sta v višini 200 metrov trčila skupaj ter padla na tla, kjer sta se popolnoma razbila. Pilota sta padla na kup slame ter sta prošla brez težje poškodbe.

Monstranca med kamenjem. Seljak Iv. Kozina iz Vrška v zagrebški okolici je pred dnevi nakladal gramoz na savskem obrežju. Nena doma se mu je nekaj zasvetilo. Naletel je na zagonetno najdbo. Med kamenjem, ki je pripravljeno za regulacijska dela, je našel lepo zlato monštranco z žlahtnimi kamenčki. Monštranco je oddal zagrebški policiji. Brezdvoma je kak tat zakopal ukradeno monštranco, ki je vsled poplave prišla na površje.

Poizkusiti in prepričati se je nujna stvar. Veliko naših gospodinje je še, katere zadnji čas še niso poizkusile naše prave »Kolinske cikorijske«, ki je zelo izboren dodatek h kavi. Priporočamo vsem, da poizkusijo in zahtevajo izrecno »Kolinsko cikorijsko«, ki je vrlo dobra, štedljiva in zdrava. Ta domači izdelek naj ne primanjkuje v nobeni naši rodbini.

Za tiskovni sklad.

Do sedaj nabranih Din 13.859.65, Novak Ivan, Celje, na blok št. 103 nabral Din 50, Ule, Zagorje, na blok št. 27 nabral Din 20, Pčeljnikov Andrej, Ljubljana Din 5. — Skupaj Din 13.934.65.

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik: France Svetek. Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

Kar ne veš vprašaj
Univerzalni informativni
Biro
„ARGUS“
Kmež Mihailova ulica 35
Telefon 6-25.
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

Pij in kupuj samo
Buddha-čaj
v srebrnih zavitkih.
Imajo ga vsi konzumi.

Priporočamo vrlo dobro
Kolinsko cikorijsko.
Inserirajte v
„Socialistu“!

SIEGEL & DRUG

d. z. o. z.

tkalnica platnenega in bombažnega blaga

Ljubljana, Dunajska cest. 31

Svitavy
(Č. S. R.)

Wien
(Nem. Avstr.)

Prvi strokovno specialni
atelije za črkoslikarstvo

Pristov & Bricelj

Ljubljana,

Aleksandrova c. 1 Šelenburgova ul. 7

Specialiteta steklene
napisne firme.

Telefon 908

Ustanov. 1093

Letna trikotaža, nogavice,
galanterija in drobnina
Gaspari & Fanningner
Maribor, Aleksandrova cesta šte. 48

Kdor hoče štediti, ali komur je iz zdravstvenih
ozirov potrebno, da uživa kavni nadomestek, temu
se najtopleje priporoča, da poskusi FRANCKOV

ENRILO

s katerim se da prirediti ravno tako ceneno, kakor
okusno kavo.

Proizvajajo:

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

15 letno jamstvo!

15 letno jamstvo!

Najpopolnejši šivalni stroj s pogreznim transporterjem (grabljice). Z odnosnim premikom, je pripravljen za šopanje, vezenje ali šivanje. V vseh opremah za krojače kakor tudi domačo rabo edino pri

Lud. Baraga

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/1.
Špecljalna mehanična delavnica za popravilo pisalnih, računskih in drugih strojev.

Anketa k pravilniku o bratovskih skladnicah.

V sredo dne 8. aprila t. l. se je vršila v Ljubljani anketa o pravilniku bratovskih skladnic.

Enketo so posetili v velikem številu zastopniki rudarskega in plavžarskega delavstva in rudarskih in plavžarskih obratov.

Razprave je vodil g. rudarski glavar Stergar.

Delavsko zbornico za Slovenijo sta zastopala ss. Čobal in tajnik Filip Uratnik, Zvezo industrijev tajnik dr. Golia. Od zavarovalnih strokovnjakov sta prisostvovala gg. Lapajne in dr. Bohinjc.

V imenu delavskih interesentov je predložila pripombe k pravilniku Delavska zbornica, v imenu podjetnikov pa Zveza industrijev.

Bistvene zahteve spomenice Delavske zbornice so:

Da se v organizaciji bratovskih skladnic spremeni one določbe, ki jemljejo delavstvu manje dosedanj vpliv, zlasti pa oni odstavki, ki kršijo v škodo delavstva načelo paritete.

Glede bolniškega in nezgodnega zavarovanja se obrača spomenica proti določbam, po katerih so zavarovane mezde povprečno za eno četrtino nižje, kakor dejanske plače in nižje, kakor bi po zakonu o zavarovanju delavcev morale biti, kar znižujejo v enaki meri prispevki in dajatve.

Glede starostnega zavarovanja se zahteva sprememba onih točk v pravilniku, ki omogočajo, da se jemljejo s prekinitivno službenega razmerja pridobljene pravice članov.

Glede onih zavarovancev, ki so prejeli rento že pred 1. januarjem 1925, zahteva spomenica, da se povišajo njih pokojninski prejemki na ono višino, ki bi jih morale doseči njih rente po starih predpisih, pri čemur pa bi znašali isti prispevki le 16.112.109 Din. Ta redukcija prispevkov se je izvršila istočasno, ko se nahajajo finance bratovskih skladnic v težkem stanju in ko pravilnik obeta delavstvu velike nove pokojnine. Res, da samo obeta, — zakaj pravilnik v nešteti točkah vse te obljube zopet jemlje zlasti v § 116, ki določa, da se smejo vse dajatve poljubno znižati, ako ne bo denarja.

S samovoljnim jemanjem članstva se na enketo nihče ni strinjal. Celo zastopnik Zveze industrijev je bil proti določbam, ki omogočajo svojevoljno jemanje članskih pravic in samovoljno znižavanje dajatve. Zveza industrijev je predlagala po svojem zastopniku naj se znižajo pokojninske rente v naslednji izmeri:

Polnopravni člani, ako trajno onemorejo dobe pokojnino in sicer:

a) ako onemorejijo v sled starosti, dobe, ako so bili vračunljivih 10 let polnopravni člani, pokojnine v iznosu 27½% od svojega kategorijskega zasluzka zadnjih 5 let;

b) kadar onemorejo radi bolezni ali kakih drugih hib dobe, po vračunljivih 5 letih polnopravnega članstva pokojnino v višini 20% povprečnega kategorijskega zasluzka zadnjih 5 let.

Pokojnina raste z vsakim dovršenim letom polnopravnega članstva za 105%, tako da znaša po dovršenih 35 letih službe 65% povprečnega kategorijskega zasluzka zadnjih 5 let.

To je najvišja pokojnina, ki se more doseči, računa pa se od dneva, ko se je zdravniško ugotovila trajna nesposobnost člana.

Po dovršenih 35 letih polnopravnega članstva ter v starosti najmanj 60 let pri-

pade polnopravnemu članu pokojnina tudi brez dokazane onemoglosti.

Glede odmere pokojnine onim zavarovancem, ki so bili polnopravni člani bratovske skladnice in pred uveljavitvijo tega pravilnika veljajo določila čl. 130 (ki v stvari pravi, da člani ne dobijo ničesar).

Čl. 130 naj bi se po predlogu Zveze industrijev glasil:

Določbe tega pravilnika, kolikor se tičejo bolniškega in nezgodnega zavarovanja so veljavne tudi za vse člane dosedanjih zavarovalnih zavodov za delavce in osobe na podjetjih, ki spadajo pod rudarski zakon in so na dan stopanja tega pravilnika v veljavo bili člani ali so si osigurali pravice do podaljšanja članstva.

Glede izmere pokojnin, ki pristojajo dosedanjim polnopravnim članom, veljajo naslednje določbe:

a) s 1. januarjem 1925 dobijo pravico do starostne rente oni dosedanj člani, ki so dovršili 65. leto starosti in 35. leto službe. Pokojnine se jim odmerjajo za prvih 5 let službe z 20% povprečnega kategorijskega zasluzka zadnjih 5 let in za vsako nadaljno leto z 0.45% imenovanega zasluzka;

b) ostalim članom, ki še niso dovršili 65. leta starosti ter postanejo za delo nesposobni, se odmerja pokojnina po gornjih določbah z ozirom na njihovo službeno dobo, kojoj so dovršili taki člani po uveljavitvi tega pravilnika in to po dovršenih 5 letih službe, se priznava za vsako dovršeno leto doklada za rento v višini 1,05% povprečnega kategorijskega zasluzka zadnjih 5 let.

Najvišja pokojnina, ki se more priznati dosedanjim članom na podlagi službene dobe, dovršene pred uveljavitvijo tega pravilnika, iznaša 105-kratni povprečni dnevni kategorijski zasluzek letno.

Za vdove in otroke veljajo tudi glede dosedanjih članov določila čl. 93.

Kaj predlaga v teh členih Zveza industrijev?

Prvič: da dobi vsak šele s 60. letom pravico do penzije, ne z 55.

Drugič, da se naj zniža pokojnina za tiste, ki bi stopili že sedaj v pokoj, na 35% kategorijskega zasluzka (v drugi kategoriji od 800 na 350 dinarjev mesečno, v 4. kategoriji od 600 na 260 dinarjev mesečno).

Tretjič, da bi se naj rente za tiste, ki bi stopali na podlagi plačevanja po novem pravilniku v pokoj, le polagano višale. Za tiste, ki bi se jim štela renta samo po novem pravilniku, bi se zvišala renta 2. oziroma 4. kategoriji na 650 in 480 dinarjev mesečno. Organizacijsko predlaga Zveza industrijev, naj se vpliv podjetnikov v upravi še pojača. Delavstvo predlogom industrije najodločneje ugovarja, zlasti smatra za nezastidljiv njen predlog, da naj se odpravijo stari rentniki, ki so plačevali bratovske skladnice v dobrem denarju, brez vsake odškodnine.

Pričakujemo, da bodo nastopili proti takim predlogom tudi oblasti in zastopniki vseh političnih strank.

K temu poročilo, ki smo ga prejeli, še dostavljamo.

Na enketo je bil izvoljen paritetni odbor delavcev in podjetnikov, ki naj bi celo gradivo proučil in skušal zblížiti obojestransko stališče. Delavstvo zastopajo v tem odboru ss. Azman, Šober, Krušič, Čobal, Uratnik in Judec. Vendar so izgledi zato majhni, ker so razlike prevelike. Odločitev bo morala pasti drugje.

Besedo imajo sedaj stranke, ki so v parlamentu zastopane, predvsem vladne stranke.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je na večerajšnji enketo bivši kandidat Narodnega bloka dr. Bohinc zavzel za delavsko stališče. Ali samo zato, ker ga je poslušalo 40 delavskih delegatov ali v resnici, to bo pokazal nadaljni razvoj stvari. Mi bomo dejanja tako lojalno priznali, kakor smo za beležili — lepe obljube.

načelo paritete (čl. 16. po katerem se volijo predsedniki v upravnih odborih vedno iz vrst podjetnikov in čl. 18, ki daje predsedniku v spornih slučajih 2 glasa, čl. 25, ki daje podjetniku veto pravico proti sklepom upravnega odbora, ki so po njegovem mnenju v škodo bratovskih skladnic.)

Uprava.

Delavstvo smatra za zelo važno, da nastavljajo in plačujejo vso osobe bratovskih skladnic upravnih odborih ne pa podjetja, ker je to predpogoj, da bodo vsi upravnih organi naloge upravnih odborov res točno izvrševali. (§ 30.)

Sestava delavske delegacije v upravnih odborih in skupščinah.

Preobsežne delavske delegacije bodo ovirale delo na skupščinah bratovskih skladnic in bodo predvsem v škodo delavstvu, ki bo prišlo tem težje do oenotnega zastopanja svojih koristi, čim obširnejše bo njegovo zastopstvo. Tudi prepogosto menjanje upravnih odborov je delavstvu škodljivo, ker onemogoča, da bi si pridobili delavski delegati za dobro upravo skladnic potrebnih izkušenj. (Čl. 9 do čl. 18.)

Nadzorstvena oblast.

Delavstvo ni proti najučinkovitejšemu nadzoru bratovskih skladnic s strani podjetij in rudarske oblasti. Vendar pa je mnenja, da gredo nadzorstvene funkcije predaleč, če se daje rudarski oblasti pooblastilo, da more ukinjati popolnoma samoupravo bratovskih skladnic in degradirati njih samoupravne institucije v svoje „izvrševalne organe“ (§ 23 zadnji odstavek, čl. 34 in 35).

Prispevki in dajatve.

1. Bolniško in nezgodno zavarovanje.

Prispevki bolniškega in nezgodnega zavarovanja odgovarjajo na videz v glavnem dajatvam bolniškega in nezgodnega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev.

V resnici pa so taki prispevki, kakor dajatve za skoro eno četrtino manjše, kakor bi morale biti po tem zakonu.

Kategorijska uvrstitev.

To pa zato, ker so zavarovane mezde po kategorijski razdelitvi za veliko večino zavarovancev znatno nižje, skoro za četrtino nižje, kakor bi bile pri zavodih splošnega zavarovanja. To znižuje v istem razmerju prispevke in dajatve. Določitev zavarovanih mezd po službenih kategorijah je praktična, ker omogoča, da ne bo treba uvrščati vsakega posameznika v mezdne razrede. Vendar je nujno potrebno, da se določa kategorijska zavarovana mezda po dejanski povprečni mezdi dotične službene kategorije. Uvrstitev službenih kategorij v mezdne razrede se mora zato prepustiti upravnim odborom bratovskih skladnic in mora biti v soglasju s povprečno dejansko mezdo (razen morda v najvišji kategoriji).

Če se je pretrgala že pri prvi razvrstitvi vsaka zveza med zavarovanimi mezdami in dejanskimi plačami, kako naj se pričakuje, da se bodo spreminjale zavarovane mezde v bodoče res paralelno z rastočo in padajočo draginjo, kakor predpisujeta čl. 98 in čl. 79 pravilnika.

Starostno zavarovanje.

Malopravni in polnopravni člani.

Delitev članstva v malopravne in polnopravne člane bo dala povod za vsakovrstne zlorabe. Tako so se pokazala ponekod že stremeljenja, naj se proglasi delavce na dnevnih kopih za malopravne člane.

Če bi ta delitev ostala, bi bilo treba preciznejše zlorabe izključujoče definicije, kdo je malopraven član?

Sicer pa pri tej delitvi ne sme ostati. Ta delitev naj popolnoma odpade. Po zakonu o zavarovanju delavcev se ima upejlati zavarovanje zoper onemoglost in starost za vse v industriji in obrti zaposlene delavstvo.

Ali naj bodo zavarovani potem „malopravni člani“ zoper bolezni pri bratovskih skladnicah, zoper starost in onemoglost pa pri zavodih splošnega zavarovanja? Delavstvo mora biti proti temu razlikovanju že zato, ker ne pomenja — to razlikovanje ničesar drugega, kakor delno razveljavljanje zakonitih določb o zavarovanju zoper starost in onemoglost.

Prekinjenje članstva in zavarovalno tehnična podlaga.

Dajatve starostnega zavarovanja kakor jih predvideva ta pravilnik so zavarovalno tehnično nemogoče.

Za slučaj, da bi določbe starostnega zavarovanja, preseljevanje rudarjev res omežile in vstvarilo stalni rudarski kader, — kar naj bi bila ratio legis starostnega zavarovanja po tem pravilniku, — bi bila podjetja prisiljena s samovoljnimi odpovedmi

siliti ogromno večino zavarovanih rudarjev, da menjajo službo, ker je v tem edina zavarovalna tehnična podlaga tega zavarovanja.

Členi 47. prvi odstavek, čl. 48. prvi odstavek, čl. 49. in čl. 50., dajejo tudi polno možnost za že iz zavarovalno tehničnih ozirov potrebno, samovoljno jemanje pridobljenih in plačanih članskih pravic.

Ti členi pomenjajo kršenje lastninskih pravic, tam kjer so te pravice v resnici svete, ker so odtrgane od ust.

Kaj se mora zgoditi, ako sedanje stanje obvelja?

S prispevki vsega delavstva se bo zbiral za starostno zavarovanje fond, s katerim bo nagradil podjetnik majhen del delavstva, tisti del, ki bo bolj voljan delati v podjetju kot stvar in ki ne bo zahteval, da se ga uvaža kot stranko, ki prodaja svojo delavno silo.

Vsakemu bo jasno, da to ni nepravilno ne socialno in da mora delavstvo tako zavarovanje najodločneje odkloniti in zahtevati starostno zavarovanje, ki bo res splošno.

Zaračunavanje pokojnin.

Zaračunavanje pokojnin naj se ne vrši po povprečnem zasluzku zadnjih petih let, ampak po povprečnem zasluzku v vsej zavarovalni dobi, ali po najvišjem zasluzku, ki ga je zavarovanec tekom zavarovalne dobe prejemal.

Penzija dosedanjih vpokojencev.

Tudi penzija že pred veljavnostjo pravilnika vpokojenih starih članov naj se uredi s pravilnikom. Zato potrebni izdatki naj se krijejo na način, kakor se zbira v Sloveniji Pokojninski podporni sklad.

Višina prispevkov.

Pokojninski prispevki se bodo morali znatno zvišati, ako naj ostanejo v veljavi v pravilniku obljubljeni dajatve.

Podpisana zbornica je delavskim organizacijam zvezo med prispevki in dajatvami pojasnila in ukrenila vse, da bo mogoče delavstvu v tem smislu predložene konkretne predloge pravilno presojati.

Delavstvo želi v glavnem zadostnih pokojninskih dajtev in je pripravljeno od svoje strani za nje več tudi žrtvovati.

Višina dajtev naj ostane v kljub temu neizpremenjena.

Mesto določbe, da more glavni upravni odbor v slučaju pasivnosti starostnega zavarovanja starostne rente poljubno znižati, pa naj se vstavi določba, da mora glavni upravni odbor v tem slučaju pokojninske prispevke zvišati do določenega najvišjega odstotka zavarovanih mezd, vendar ne poljubno.

Ako niti to ne zadostuje za kritje pasivnosti, naj se glavni odbor pooblasti, da sme zmanjšati sorazmerno dajatve vseh vpokojencev do določenega najnižjega odstotka zavarovanih mezd, vendar ne poljubno.

Dve mejni postavki za pokojninski prispevek in za dajatve ste utemeljeni v tem, da se bo kazal vpliv pravilnika na stalno zaposlovanje rudarjev šele polagoma in bo prvo leto število upravičenih zavarovancev znatno nižje, kakor bi po zavarovalno tehničnem računu moralo biti, tako da bodo s početka tudi zavarovalno tehnično nemogoče dajatve mogoče.

Rudarsko in splošno zavarovanje.

Podpisana zbornica ni načela problema o razmerju med rudarskim zavarovanjem in splošnim zavarovanjem, ker je hotela, da se osredotoči vsa pažnja na materielne določbe pravilnika in ker se ji je zdelo potrebno, da se pozornost ne odvaža na vzporedna vprašanja.

Vendar tu ne sme ostati neizgovoreno, da je načelo, da imajo nositi vse zavarovalne institucije solidarno upravne stroške in riziko zavarovanja, zdravo v interesu onih zavarovancev, ki delajo pod najneugodnejšimi pogoji, postavljeno načelo.

To seveda ne predpostavlja birokratičnega centraliziranja uprave, z vsemi iz tega izviročimi slabimi posledicami.

Ni pa pravilno, če se zametava vsled takih izrastkov, — ki se morajo smatrati za začetne organizacije težave, — zdravo načelo, da mora biti nosilec zavarovanja enoten.

Posebnost rudarskih odnošajev.

V tej zvezi končno ne sme ostati neizgovoreno, kako je treba presojati večkrat navajane „posebne razmere“, ki baje zahtevajo, da se izločijo rudarji na vseh poljih iz okvira splošnih socialnih institucij.

Država je največji rudarski podjetnik na našem ozemlju. Rudarska oblastva so tako na eni strani podjetnik, na drugi socialno političen organ. Ta združitev nasprotujočih si interesov v enih rokah, — mora

Pripombe Delavske zbornice za Slovenijo.

I. Splošni del.

1. Sestava upravnih in nadzornih odborov.

Predložena pravila jemljejo delavstvu dosedanje večino v upravnih odborih bratovskih skladnic.

Zato je treba ob tej priliki znova povdariti načelno stališče, ki ga zavzema delavstvo glede zavarovalnih zavodov in njih značaja.

Delavstvo vstraja slej ko prej na stališču, da se morajo odmerjati plače tako, da je preskrbljen delavec za čas, ko dejansko dela in za čas ko vsled bolezni ali

starosti ne more več delati. Zato vidi v bolniških in nezgodnih in starostnih zavarovalnih prispevkih del delavskih plač, v iz teh prispevkov zbranih fondih pa fond, ki so v socialne namene zbrana delavska imovina.

Iz tega razloga stoji delavstvo na stališču, da pripada uprava zavarovalnih zavodov delavski delegaciji, kontrola pa javni oblasti in delegaciji podjetnikov.

Kršitev paritete.

Posebno ostro ugovarja delavstvo onim določbam, ki dajejo podjetniški delegaciji privilegirano stališče in kršijo celo

imeti brez dvoma slabe posledice. Naravno pa je, da vsako podjetje za tako združitev vkljub temu stremi. Če delajo to tudi rudarske oblasti, — ni to nobena odgovornost.

Jasno pa je, da to socialni politiki ne koristi. Marsikaka točka pravilnika o bratovskih skladnicah nam lepo dokazuje, da je tako.

Ne zanikamo, da imajo rudarski obrati svoje tehnične posebnosti, ki zahtevajo, da vrše v rudnikih inspekcijo dela posebej za to izvežbani strokovnjaki.

Trdimo le, da zato ni potrebno na celi črti izločevati rudarskih obratov iz okvira splošnih socialnopolitičnih institucij in da imajo take zahteve in taki poskusi razloge, ki niso socialnopolitičnega značaja.

Konec splošnega dela.

Ko prihajamo na to, da podamo svoje konkretne spreminjevalne predloge, naj omenimo, da gre tu le za stilizacijo smernic, ki smo jih v splošnem delu očrtali in glede katerih je treba zavzeti načelno stališče.

Spreminjevalni predlogi.

I. Organizacija.

Čl. 5., 3. odstavek in nasl. naj se glase: Krajevne upravne odbore sestavljajo:

a) pri podjetjih od 200 do 300 delavcev štiri člani izmed delavcev in dva člana podjetij;

b) pri podjetjih od 300 do 600 delavcev šest članov izmed delavcev in trije člani podjetij;

c) pri podjetjih z več nego 600 delavci 8 članov izmed delavcev in 4 člani podjetij. Zadnji odstavek ostane.

K čl. 6.

Peti odstavek naj se glasi:

Število glasov, ki pripada podjetjem ali zastopnikom, imenovanim po njih, je enako polovico števila glasov delegatov prisotnih na skupščini.

Drugi odstavek ostane neizpremenjeni.

K čl. 7.

Krajevni nadzorstveni odbori.

Krajevni nadzorstveni odbori so sestavljeni:

a) iz dveh članov, ki sta bila izvoljena na krajevni skupščini izmed podjetnikov, in b) iz enega zastopnika delavcev, ki je bil izvoljen na krajevni skupščini.

K čl. 8.

Glavni odbor volijo prisotni delegati članov in zastopniki podjetij na glavni skupščini, in sicer:

a) osem članov kot predstavnike delavcev in

b) štiri člane kot predstavnike podjetij. Predstavnike delavcev volijo delegati članov izmed sebe, predstavnike podjetij pa zastopniki podjetij izmed sebe.

K čl. 9.

Glavno skupščino sestavljajo:

Po dva delavska delegata in po en delegat podjetij, z 200 do 300 člani. Pri podjetjih z več člani prideta na vsakih nadaljnjih doseženih 500 članov po dva nadaljna delavska delegata in po en nadaljni delegat podjetnikov. 2. in 3. odstavek ostaneta.

K čl. 10.

Glavni nadzorstveni odbor volijo prisotni delegati in zastopniki na glavni skupščini in sicer:

a) dva člana izmed podjetniških delegatov;

b) enega člana izmed zastopnikov delavcev.

K čl. 16.

Prvi in drugi člen tega odstavka naj odpadeta, mesto tega naj pride besedilo:

Predsednike in podpredsednike upravnih in nadzorstvenih odborov volijo člani teh odborov izmed sebe. Kjer je izbran predsednik iz vrst delodajalcev, tam se ima izbrati podpredsednik iz vrst delojemalcev in obratno.

Zadnji člen odpade.

Člen 18. naj se glasi:

Funkcijska doba vseh odborov traja tri leta, funkcijska doba delegatov za krajevne in glavne skupščine traja eno leto.

K čl. 20.

V predzadnjem odstavku se ima glasiti stavek:

Ob enaki razdelitvi glasov odloči ona stran, na kateri je glas predsednikov.

V čl. 23. se ima glasiti zadnji odstavek:

Glavni upravni odbor je predstavnik glavne bratovske skladnice. Njegovo poslovanje nadzoruje v okviru teh pravil rudarsko oblastvo.

V čl. 30. se ima glasiti tretji odstavek: Tekoče posle bratovskih skladnic pri podjetju vodi osebje, ki ga nastavlja na predlog krajevnega upravnega odbora glavni odbor. Pri bratovskih skladnicah z manj nego 600 člani sme poveriti odbor bratovske skladnice s temi posli proti izvestni nagradi tudi ustrezno osebje podjetja.

Čl. 34.

Zadnji odstavek naj se zamenja z besedilom:

Rudarsko oblastvo pa ima sklicati v tem slučaju najpozneje v roku treh mesecev skupščino delegatov, ki izvoli nov odbor.

Čl. 35. naj odpade.

III. poglavje.

Osnovne odredbe o zavarovanju.

Čl. 36.

Drugi stavek prvega odstavka naj se glasi:

Za člana se smatra tudi vsaka tehnična ali administrativna oseba omenjenih podjetij, če nima pravice do državne pokojnine. V tretjem odstavku se črta točka 6.

Zadnji odstavek naj se glasi: Administrativno in tehnično osebje, ki je zaposleno pri rudarskih, topilniških in solarniških podjetjih in ima pravico do državne pokojnine, je zavarovano samo za slučaj bolezni ali nezgod.

Čl. 37.

Člen 37. naj se v celoti črta.

Člen 38.

Za prvim odstavkom naj se unese:

Oni član, ki izstopi iz obrata, kateri ga zavezuje, da mora biti član bratovske skladnice, ostane še nadalje član bratovske skladnice, ako vplača v 4 tednih po izstopu iz obrata vse dospele prispevke. Tak član ostane član, dokler stanuje v območju bratovske skladnice in plačuje dospele prispevke.

Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 mesecev zavarovan pri bratovski skladnici in ki zato, ker nima zaslužka, ne more vplačati članskih prispevkov, uživa pravico do bolezenske podpore, ako biva v območju bratovske skladnice, 3 tedne po izstopu iz obrata. Ako je bil član v dveh letih zavarovan najmanj 12 mesecev, uživa pravico do teh podpor 6 tednov po izstopu iz obrata.

V drugem odstavku naj se vstavi za besedami: pravico, zahtevati zase in za svoje rodbinske člane, ki žive v upokojenem ali nezgodnikom v skupnem gospodinjstvu in so brez dohodkov in lastnega premoženja.

Člen 39.

Za starost in onemoglost se pri bratovski skladnici ne zavarujejo one osebe, ki so zaposlene pri gotovih prehodnih, le nekaj časa trajajočih delih, ki so z rudniškimi, topilniškimi ali solarniškim proizvodnjem je v posredni zvezi.

Člen 43.

Naj se glasi:

Zaradi zavarovanja uvrščajo krajevni upravni odbori zavarovane osebe po velikosti zaslužka (ali: po velikosti povprečnega zaslužka njih službene kategorije) v mezdne razrede. Zavarovana mezda vsakega meznega razreda služi za osnovo odmeri prispevkov in podpor.

Mezdne razrede določa na predlog upravnih odborov krajevnih bratovskih skladnic glavna skupščina.

Za sedaj se odredijo nastopni mezdni razredi:

	Višina zaslužka na dan	Zav. mezda v Din
I.	0 do 15	10
II.	nad 15 " 25	20
III.	" 25 " 38	30
IV.	" 35 " 45	40
V.	" 45 "	50

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, je višino dnevnega zaslužka računati s šestino tedenskega, s petindvajsetinko mesečnega ali tristoinko letnega zaslužka.

Ako ni zaslužek določen po času (akordna plača, plača od kosa, dajatve tretjih oseb, se določa zaslužek po znesku, ki bi povprečno pripadal ali običajno pripada na dan, teden ali mesec.

Osebe, ki ne dobijo za svoje delo nobene nagrade, se uvrščajo v najnižji mezdni razred.

Člen 44.

Naj se glasi:

Ko se določa višina zaslužka v smislu tega pravilnika, je vpoštevati vse prejemke, do katerih ima zavarovane pravico za določeni redni delovni čas (mezdo, stanarino, draginjske in rodbinske doklade itd.).

Ako dobiva zavarovaneec namesto plače ali mezde v celoti ali deloma naturalne prejemke (kakor stanovanje, oskrbo, deputate in slično) je treba, ko se določa višina zaslužka, jemati za osnovo ekvivalent naturalnih prejemkov s plačo ali mezdo v denarju vred. Denarni znesek tega ekvivalenta določa za vsako bratovsko skladnico pristojno rudarsko oblastvo na predlog upravnega odbora.

Člen 45.

Naj se črta.

Člen 46.

Prvi odstavek naj se glasi:

Ako se zavarovana mezda izpremeni v 4 tednih pred začetkom pravice do podpore, se plačuje podpora v gotovini po prejšnji zavarovani mezdi, razen ako je mezdo izpremembo povzročila dovršitev učne dobe ali splošno kolektivno povišanje mezd vsem delavcem in nameščencem podjetja.

V 2. odstavku naj se črtajo besede: polnopravnega ali manj pravnega člana.

Drugi odstavek naj se črta.

Člen 47.

Prvi odstavek naj se glasi:

Uprave podjetij smejo dajati članom bratovske skladnice dopust, ne da bi se s tem prekinil čas njih članstva. Ob takem dopustu morajo plačati člani bratovske skladnice odredjene prispevke za ves čas dopusta; drugače izgube za ta čas pravico članstva. Odrejeni prispevki se morejo plačati tudi v enakih mesečnih obrokih, toda najkasneje tekom enega leta po zopetnem rastopu dela. Ako pa nastopi v takih slučajih zavarovalni slučaj pred plačilom vseh prispevkov, je ostanek odtegovati v mesečnih obrokih od pokojnine, ki pa ne sme presegati ene šestine mesečne pokojnine.

Člen 48.

Naj se glasi:

Članom bratovske skladnice, ki so pozvani v vojaško službovanje, ostanejo vse pravice, ki so jih pridobili pri bratovski skladnici, če vstopijo v 2 letih po razrešitvi od vojaške dolžnosti zopet v delo pri kateremkoli podjetju v kraljevini, ki spada pod rudarski zakon.

Član, ki po preteku čakalne dobe izstopi iz zavarovanja podvrženega dela, ali je bil odpuščten, ne da bi imel pravico do pokojnine, obdrži pridobljene pravice na časovno neomejeni čas. Ako se tak član vrne v zavarovanje podvrženo delo potem pravilniku se zavarovanje nadaljuje z vsemi pridobljenimi pravicami.

Član, ki ni dosegel čakalne dobe in izstopi ali je odpuščten iz zavarovanja podvrženega dela, more zavarovanje do izpolnitve čakalne dobe nadaljevati s tem, da vplačuje celotne zavarovalne prispevke. Po doseženju čakalni dobi pa obdrži pridobljene pravice neomejeni čas.

Ako se član v roku treh let ne vrne v zavarovanje zavezano delo in je dosegel 44 leto starosti ter ima doseženo čakalno dobo, ga je s pridobljenimi pravicami vpo-kojiti onega, ki ima 15 let članstva.

Pri bratovskih skladnicah pridobljene pravice ugasnejo, ako je bil rezervni delež prenešen na drugega nosilca soc. zavarovanja.

Člen 49.

Naj se v celoti črta.

Člen 50.

Ob prestopu članov bratovske skladnice iz enega podjetja v drugo podjetje, ki spada pod rudarski zakon, ostanejo pravice, pridobljene po teh pravilih pri bratovski skladnici neokrnjene. Ob prestopu se imajo novi bratovski skladnici na njene zahteve v roku 4 tednov vplačati vsi prispevki s 5%.

Članom drugih zavarovalnih zavodov, ki se sprejmejo za člane bratovske skladnice, se priznajo pravice pridobljene pri drugih zavodih, če priznavajo ti zavodi isto tudi članom bratovskih skladnic ko vstopijo v njih članstvo.

IV. poglavje.

Bolniška blagajna.

Člen 55.

Točka č) naj se glasi:

Podpore za dojenje po tri dinarje na dan onim zavarovanim ženam.

Če žena v času, ko ima pravico do podpore, kaj zasluži, nima za dni, ko si je kaj zaslužila pravice do porodniške podpore. Za zaslužek pa je smatrati samo one prejemke, ki jih prejme žena na podlagi pogodbenega razmerja.

Kot zadnji odstavek se unese:

Dajatve tega člena ne smejo biti v nobenem primeru slabše in nižje od dajatve, ki jih predpisuje zakon o zavarovanju delavcev in nudi nosilec zavarovanja in njegovi krajevni organi po tem zakonu.

Člen 56.

V 1. stavku naj se črtajo besede: kar se mora dokazati z oblastvenim potrdilom.

V zadnjem odstavku naj se vstavi za besedo: poročeni: ali neporočeni.

Člen 58.

Članica, ki ne dokaže, da je bila v enem letu vsaj tri mesece zavarovana, nima pravice do porodniške podpore. Žene članov nimajo pravice do porodniške podpore, če ni bil član v poslednjem letu vsaj tri mesece zavarovan. Pravica do podpore za dečjo opremo nimajo rodbinski člani, če ni bil član vsaj 4 leta neposredno pred porodom član bolniške blagajne.

Člen 60.

V prvem odstavku naj se vstavi:

Član, ki je obolel predno se je razvezalo službeno razmerje ima pravico do vseh podpor, če tudi se je službeno razmerje tekom obolenja razvezalo.

Ravnatoko pa ima žena zavarovanega člana pravico do porodniške podpore in dečje opreme, če tekom 9 mesecev po mo-ževi smrti rodi živo dete.

Člen 61.

Kot tretji odstavek se unese besedilo:

Za člana, ki je izčrpal bolezenske podpore po tem zakonu, se plača pogreb- nina samo, ako je nastopila smrt kot po- sledica bolezni, za katero je dobival pod- poro in ako je nastopila v dveh letih od te- da, ko je prestala podpora.

Člen 67.

Zadnji stavek četrtega odstavka naj se glasi:

Osebe, omenjene v drugem odstavku člena 38. plačujejo polovico prispevkov za ostale člane. Vendar tudi ta prispevek ne sme presežati prispevka, ki ga plačujejo prostovoljni člani osrednjega urada za za- varovanje delavcev in njegovih krajevnih organov.

Člen 71.

Prvi odstavek naj se glasi:

Če je zavarovaneec popolnoma nesposo- ben za delo, znaša nezgodna renta, dokler traja, kot popolna odškodnina zavarovani letni zaslužek zavarovanecev.

Člen 73.

Kot zadnji odstavek se unese:

Ako ostanejo otroci brez očeta in ma- tere, pa sta jim bila oba roditelja zavarc- vana, se vzame za osnovo njih rente za- služek onega roditelja, ki je imel večji za- služek.

Otroci umrlega zavarovanca, čigar vdova nima pravice do rente, se smatrajo glede določitve rente za sirote brez rodi- teljev.

Člen 76.

Naj se glasi:

Roditelji, ded in babica zakonskih in nezakonskih otrok odnosno vnučadi, dobi- vajo, ako je za njih vzgojevanje pretežno skrbel oni, ki je vsled nezgode umrl, kot letno rento do smrti, odnosno dokler so navezani na podporo, eno tretjino zava- rovanega lastnega zaslužka umrlega zava- rovanca.

Vnučadi, bratje in sestre dobivajo, ako je za njih vzdrževanje pretežno skrbel oni, ki je vsled nezgode umrl, kot letno rento do dovršenega 16 leta starosti eno tretjino zavarovanega letnega zaslužka umrlega za- varovanca.

Člen 77.

V drugem odstavku se vstavi v prvi vrsti za besedo babica: vnučad.

Člen 79.

Mesto besed: kategorijskega zaslužka, naj se povsod vstavi: zavarovane mezde.

Zadnji stavek drugega odstavka, ki za- čenja z besedami: V zvezi s tem.... se črta.

VI. poglavje.

Pokojninska blagajna.

Člen 96.

V prvem odstavku točke 1. se črta be- sedilo: pa tudi, če se je omožila z več nego 50 let starim zavarovaneem.

Člen 99.

Naj se glasi:

Če člani trajno onemorejo, preden so dosegli peto leto članstva, se jim izplača kot odpravnina enkrat za vselej svota, ki odgovarja za nje vplačanim prispevkom.

Zavarovane žene, ki se omože, pa v roku pol leta pred omožitvijo ali dveh let po njej trajno prestanejo biti zavezane za- varovanju, imajo pravico do povračila za nje vplačanega prispevka, toda največ do enoletnega zneska svoje pravice do rente. Ta pravica mora zahtevati v enem letu od dne, ko stopijo iz obveznosti zavarovanja, sicer mine.

Člen 100.

Mesto petdesetletno članstvo, naj se vstavi: preden dovrši peto leto članstva.

Člen 103.

Naj se glasi:

Za čas bolezni, ko dobivajo hranarino od bratovske skladnice, ne plačujejo člani prispevkov za starostno zavarovanje. Ven- dar pa mora plačati podjetje svoj ustrezní prispevek.

Člen 108.

Odpade naj točka 1.

V točki 2. naj se črta besedilo: toda samo, če ni bival v inozemstvu nego tri mesece.

Člen 110.

Zadnji odstavek naj se črta.

Člen 116.

Zadnji odstavek naj se črta.

Čl. 131.

Upravičencem, ki so prejimali rente že pred 1. januarjem 1925, se zvišajo rente na ono višino, ki odgo- varja valorizirani dajatvi po starih predpisih. Anuitete za te dajatve se krijejo iz posebnih doklad na produkte obratov bratovskih skladnic (premog, svinec, produkte plavžarske indu- strije).